

Vladine politike kojima se promiču primjena Povelje i informiranje o njoj u zakonodavnim i upravnim tijelima, tijelima za izvršavanje zakonodavstva i pravosudnim tijelima.

1. *École nationale de la magistrature* (ENM, Francuska državna škola za pravosudne dužnosnike)

U Državnoj školi za pravosudne dužnosnike Povelja o temeljnim pravima opširno se obrađuje u okviru početnog osposobljavanja i usavršavanja francuskih sudaca.

1.1.1. Početno osposobljavanje

U okviru početnog osposobljavanja sudaca Povelja o temeljnim pravima uzima se u obzir na tematskim predavanjima, koja posebno obuhvaćaju vodeća načela građanskih postupaka, najbolji interes djeteta te etiku i deontologiju za suce (članak 47.).

Usto, tečajevi usmjereni na promicanje kontakta i dijaloga među sucima i odvjetnicima omogućuju prilike za raspravu o članku 48. Povelje.

Francuska državna škola za pravosudne dužnosnike nudi i jednostavni tečaj osposobljavanja o Sudu Europske unije, na kojem se raspravlja o Povelji Europske unije o temeljnim pravima. Taj se instrument i njegovo područje primjene predstavljaju u uvodnom dijelu tečaja, a zatim se organiziraju radionice. Od sudačkih pripravnika, podijeljenih u skupine od 20 osoba, traži se da se pozabave tom temom u okviru praktičnih studija slučaja.

Osim toga, 2019. organizirana je posebna grupna aktivnost kako bi se obilježilo 20 godina otkako je Povelja postala zakonski obvezujuća.

1.1.2. Osposobljavanje uz rad

Posebni tečajevi osposobljavanja o Povelji

Od 2019. posebna je pozornost posvećena Povelji o temeljnim pravima radi informiranja sudaca o upotrebi tog alata.

Uz tečaj osposobljavanja povodom 10. obljetnice stupanja Povelje na snagu 2019. osmišljeno je **posebno *ad hoc* osposobljavanje o Povelji i rješavanju sporova** u partnerstvu s Pravnim fakultetom Sveučilišta Grenoble-Alpes (katedra Jean Monnet). Tim jednostavnim tečajem ispunjeno je više obrazovnih ciljeva: predstavljanje Povelje i njezinih doprinosa zaštiti temeljnih prava i njezina praktična primjena u francuskom pravnom poretku. Osim teorijskog pristupa (prijevodne) predviđene su i radionice o predmetima iz prakse, posebice na temu društvenih pitanja i europskih uhitbenih naloga (poslijepodne). Na tom su predavanju mogli sudjelovati i odvjetnici radi međustrukovnog osposobljavanja.

Zbog pandemije 2020. uvedeno je osposobljavanje na daljinu. Ono je podijeljeno u dvije faze: sudionici su se morali upoznati sa sadržajem (tematski tečajevi u obliku videozapisa i dokumentacije) na pedagoškoj platformi Francuske državne škole za pravosudne dužnosnike, nakon čega je slijedila virtualna učionica s konkretnim predmetima, odgovorima na ogledna pitanja i testove te rasprava među sudionicima. Na toj su se edukaciji okupili i suci i odvjetnici radi ostvarivanja međustrukovne suradnje te je osposobljeno tridesetak ljudi. **Namjera je da se od 2021. tečaj počne održavati uživo.**

Osposobljavanje o Povelji EU-a o temeljnim pravima uključeno je 2021. u seminar za osposobljavanje „Aktualna sudska praksa EU-a” te je bilo tema studijskog dana osmišljenog po uzoru na one iz prethodnih godina, uz naglasak na teoriji prijevodne i radionicama o predmetima iz prakse poslijepodne. Seminar je održan u hibridnom obliku. Osposobljavanje je učinkovito dopunjeno postojećim edukacijskim videozapisima o Povelji EU-a o temeljnim pravima na platformi Moodle.

Studijski dan u sklopu seminara „Aktualna sudska praksa EU-a” zamijenit će 2022. konferencija u organizaciji Sveučilišta Grenoble, Sveučilišta Paris Sorbonne I i Francuske državne škole za pravosudne dužnosnike pod nazivom „Povelja EU-a o temeljnim pravima: sudska i upravna praksa”. Konferencija će biti otvorena za suce upravnih i redovnih sudova, odvjetnike i članove akademske zajednice.

Tečaj o Povelji o temeljnim pravima na platformi Moodle i dalje može poslužiti kao uvodni alat za dopunu osposobljavanju.

Osposobljavanje povezano s Poveljom u području europskog prava

Povelja o temeljnim pravima proučava se i u okviru četiri tečaja europskog prava koji se nude sucima u okviru usavršavanja:

Pravosuđe i europske integracije: glavna je tema tog trodnevnog tečaja funkcioniranje europskih institucija i aktualna sudska praksa Suda EU-a. Povelji su posvećena tri predavanja („Primjena prava Unije u kaznenim postupcima”, „Povelja Europske unije o temeljnim pravima” i „Zahtjev za prethodnu odluku”).

Sud i Europska konvencija o ljudskim pravima: taj tečaj posebno je usmjeren na odnos između Povelje o temeljnim pravima i Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava. Obuhvaća sudske prakse tih dvaju sudova te sudske prakse nacionalnih vrhovnih sudova o dosljednosti europske sudske prakse.

Sudac i međunarodno okruženje: na tom se seminaru preispituje uloga sudaca u kontekstu aktualnih događaja u okviru europskog i međunarodnog prava. Tom se prilikom raspravlja o Povelji o temeljnim pravima kao o europskom instrumentu koji pridonosi prevlasti temeljnih prava u strukturi prava.

Ciklus konferencija „Pravda i sloboda izražavanja”, organiziran u okviru projekta „JUST FREE 2020. – 2022.”, koji financira Glavna uprava za pravosuđe; taj niz konferencija, koji se održava od rujna 2020., sastoji se od triju seminara koji se bave granicama slobode izražavanja, pravom javnosti na pristup informacijama i pravom na slobodu izražavanja sudaca u odnosu na Povelju o temeljnim pravima i Europsku konvenciju o ljudskim pravima. Sve konferencije u tom projektu popraćene su aplikacijom.

2. Državna škola za zatvorsku upravu (*École nationale de l'administration pénitentiaire*)

Povelja Europske unije o temeljnim pravima navodi se kao referenca i pomoć u poučavanju zatvorske osoblja u programima osposobljavanja, među ostalim u području europske zaštite ljudskih prava i, konkretnije, prava pritvorenika.

Povodom obilježavanja 10. obljetnice Povelje o temeljnim pravima Državna škola za zatvorsku upravu doprinijela je promicanju i boljem razumijevanju Povelje natjecanjem u javnom govorništvu, koje je održano 2020. u sklopu 48. skupine ravnatelja pripravnika zatvorskih službi i 13. skupine ravnatelja pripravnika za zatvorsku rehabilitaciju i uvjetne kazne.

Alati koji pomažu da se bolje razumije Povelja i kada se ona primjenjuje

za stručnjake (iz zakonodavnih tijela, uprave, tijela za izvršavanje zakonodavstva, pravosudnih tijela i pravne stručnjake)

Alati koje je razvila Državna škola za pravosudne dužnosnike

Na svojoj obrazovnoj platformi Državna škola za pravosudne dužnosnike sucima koji sudjeluju u početnom osposobljavanju i usavršavanju nudi tematsko područje i nastavna sredstva posvećena Povelji Europske unije o temeljnim pravima (povijest, proučavanje sudske prakse itd.), a posebno upućuje na alate za razumijevanje Povelje koje je razvila Agencija Europske unije za temeljna prava ([Priručnik Agencije iz 2018. o primjeni Povelje](#)).

za građane

Mreža lokalnih pravnih savjetovališta (*des maisons de la justice et du droit*)

Lokalna pravna savjetovališta, koja se sastoje od 141 ustanove u cijeloj zemlji, mjesta su u kojima se ljudi primaju, slušaju, usmjeravaju i u kojima im se daju besplatne i povjerljive informacije o pravima i obvezama građana. Oni osiguravaju prisutnost pravosuđa na lokalnoj razini i pridonose sprečavanju zločina, potpori žrtvama i pristupu pravu. Lokalna pravna savjetovališta mogu primjenjivati Povelju, posebno u promicanju pristupa pravu za mlade u obrazovnim aktivnostima namijenjenima školama.

Upotreba i promidžba alata za razumijevanje Povelje koje su razvile druge zemlje EU-a ili drugi dionici u EU-u

I. Branitelj ljudskih prava (*Le Défenseur des Droits*)

a) Funkcioniranje

Branitelj ljudskih prava neovisno je upravno tijelo osnovano u Francuskoj Organskim zakonom br. 2011-333 od 29. ožujka 2011. Uvršten je u Ustav od njegove reforme 2008., a zadaća mu je rješavati pritužbe koje su u nekom od pet područja njegove nadležnosti: obrana prava i sloboda korisnika javnih usluga, obrana i promicanje najboljeg interesa i prava djeteta, borba protiv diskriminacije i promicanje ravnopravnosti, poštovanje pravila etike osoba koje obavljaju sigurnosne djelatnosti te usmjeravanje i zaštita zviždača.

Svaka fizička ili pravna osoba koja smatra da su njezina prava povrijeđena može izravno podnijeti pritužbu preko više od 500 zastupnika na više od 800 mjesta na cijelom državnom području ili izravno u sjedištu putem internetskog obrasca ili poštom bez naknade.

Branitelj ljudskih prava ima znatne istražne ovlasti. Od svih javnih ili privatnih organizacija može zatražiti objašnjenja i informacije relevantne za istragu i rješavanje spora.

Na kraju istrage branitelj ljudskih prava daje prednost mirnom rješavanju spora. Gotovo 80 % sporova uspješno je riješeno na inicijativu te institucije.

Branitelj može i donijeti odluku kojom daje pojedinačne ili opće preporuke. Kad se predmet pokrene na sudovima, branitelj ljudskih prava može i podnijeti očitovanja kao *amicus curiae* (prijatelj suda) na svim sudovima. Osim djelovanja za zaštitu prava, branitelj ljudskih prava osmišljava i politiku promicanja jednakosti i pristupa pravima.

Branitelj ljudskih prava poprilično ograničeno primjenjuje Povelju jer je ona primjenjiva samo ako država provodi pravo Unije (članak 51. Povelje). Stoga se to mora prethodno pokazati, što nije uvijek očito. Branitelj se može lakše pozvati na Europsku konvenciju o ljudskim pravima i sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava, koja je opširnija, ili na direktive EU-a u području diskriminacije.

Međutim, branitelj se može pozvati na Povelju, ponekad uz druge tekstove konvencija (kao što je Međunarodna konvencija o pravima osoba s invaliditetom ili Europska konvencija o ljudskim pravima). Katkad primjenjuje Povelju u pritužbama koje se odnose na slučajeve diskriminacije, što je jedno od posebnih područja djelovanja branitelja ljudskih prava.

U nastavku se navodi nekoliko primjera odluka u kojima je Povelja bila koristan pravni instrument za slučaj branitelja ljudskih prava.

1. primjer: odbijanje da radnica prijevremeno prekine roditeljski u korist roditeljskog dopusta

Branitelj ljudskih prava zaprimio je pritužbu na poslodavca (fond za osnovno zdravstveno osiguranje), koji je zaposlenici odbio mogućnost prijevremenog prekida roditeljskog u korist roditeljskog dopusta jer je ostala trudna nakon rođenja prvog djeteta [1].

Na pitanje branitelja ljudskih prava poslodavac je priznao da je Sud Europske unije u tri navrata izjavio da je odbijanje da se zaposlenici dopusti da prekine roditeljski u korist roditeljskog dopusta diskriminacija na temelju spola [2].

Međutim, odbio je slijediti tu sudsku praksu jer ona nije prenesena u francusko pravo. Članak L.1225-52 Zakonika o radu predviđa dvije situacije u kojima poslodavac ne može odbiti prijevremeni prekid roditeljskog dopusta:

smrt djeteta

ili znatno smanjenje prihoda kućanstva.

Pritom u Zakoniku o radu nije isključena mogućnost prijevremenog prekida roditeljskog dopusta zbog drugog razloga, uz uvjet da se strane o tom razlogu usuglase.

Branitelj ljudskih prava stoga je morao podsjetiti fond za osnovno zdravstveno osiguranje da zabrana diskriminacije predstavlja zabranu od općeg interesa od koje ni jedan poslodavac nije izuzet. Stoga je zaključio da je odbijanje da tužiteljica prijevremeno prekine roditeljski dopust u korist roditeljskog dopusta diskriminacija na temelju njezina spola. U toj odluci branitelj ljudskih prava dijelom je temeljio svoje argumente na člancima Povelje Europske unije o temeljnim pravima:

Člankom 33. Povelje jamče se „zaštita obitelji i usklađivanje obiteljskog i profesionalnog života”. S obzirom na to člankom 33. stavkom 2. propisuje se: „Kako bi se uskladio obiteljski i profesionalni život, svatko ima [...] pravo na plaćeni roditeljski dopust”.

Člankom 21. Povelje zabranjuje se diskriminacija na temelju, među ostalim, spola, a člankom 23. osigurava se ravnopravnost muškaraca i žena u svim područjima.

Taj primjer pokazuje da čim se nalazimo u području primjene prava Unije (što je ovdje slučaj jer je riječ o području primjene nediskriminacije na temelju kriterija spola pri zapošljavanju i, točnije, Direktive 2006/54), branitelj ljudskih prava može primijeniti Povelju i ona je izravno primjenjiva u nacionalnom pravu.

2. primjer: nemogućnost pristupa osoba s invaliditetom promotivnim ponudama, dostupnima isključivo na posebnim internetskim stranicama za prodaju karata za vlak

Branitelj ljudskih prava zaprimio je pritužbu zbog nemogućnosti pristupa osoba s invaliditetom promotivnim ponudama koje su dostupne isključivo na posebnim internetskim stranicama za prodaju karata za vlak. Branitelj ljudskih prava stoga je zaključio da taj slučaj proizlazi iz diskriminirajuće prakse u smislu:

Uredbe o pravima i obvezama putnika u željezničkom prometu, u kojoj se navodi da „[ž]eljeznički prijevoznik, prodavač karata ili organizator putovanja ne smije odbiti rezervaciju ili izdavanje karte osobi s posebnim potrebama ili osobi sa smanjenom pokretljivošću” [3],

ali i članka 21. Povelje o temeljnim pravima

te francuskog zakona br. 2008-496 od 27. svibnja 2008.

Branitelj ljudskih prava stoga je preporučio da poduzeće koje upravlja internetskim stranicama za prodaju karata omogući osobama s invaliditetom pristup svim svojim promotivnim cijenama, uključujući cijene za međunarodna putovanja. I ovdje je Povelja korištena kao komplementaran i mjerodavan argument: komplementarna je jer u pravu Unije ne postoji horizontalna direktiva kojom se zabranjuje diskriminacija u pristupu robi i uslugama za osobe s invaliditetom, a Uredba o pravima i obvezama putnika poprilično je ograničena, pa se u članku 21. Povelje navode glavna načela nediskriminacije, uključujući invaliditet u pristupu robi

mjerodavan je argument u prilog preporukama i zahtjevima za naknadu štete propisivanjem izravne primjene.

Osim toga, radi i na promicanju vladavine prava i temeljnih prava putem svojih mreža partnera (Europska mreža pravobranitelja kojom upravlja Europski ombudsman; udruga ENOC, koja okuplja borce za prava djece; Equinet, mreža tijela za borbu protiv diskriminacije u Europi; neformalna mreža vanjskih i neovisnih mehanizama policije IPCAN; neformalna mreža NEIWA za razmjenu mišljenja o prijenosu Direktive (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2019. o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije).

Uz Europsku konvenciju o ljudskim pravima i relevantne direktive, branitelj ljudskih prava pritom na prilično sustavan način primjenjuje i Povelju o temeljnim pravima. U okviru tih mreža, branitelj ljudskih prava intenzivno surađuje s Europskom agencijom za temeljna prava (FRA), koja je pravi pokretač promicanja Povelje na tim forumima.

b) Događanja

Povodom obilježavanja 20 godina Povelje EU-a o temeljnim pravima Predstavništvo Europske komisije u Francuskoj organiziralo je konferenciju koja je okupila brojne glavne dionike koji rade na provedbi i primjeni Povelje.

U tom je kontekstu George Pau-Langevin, zamjenica branitelja ljudskih prava i potpredsjednica zadužena za borbu protiv diskriminacije i promicanje ravnopravnosti, sudjelovala u debati održanoj u ponedjeljak 7. prosinca 2020. u organizaciji Europske komisije i Agencije Europske unije za temeljna prava (FRA).

Uz Elise Barbé (pomoćna sutkinja pri kaznenom vijeću Kasacijskog suda i predsjednica Upravnog odbora FRA-e) i Oliviera Cousija (predsjednik odvjetničke komore Suda u Parizu) govorila je o izazovima u primjeni Povelje u Francuskoj i mjerama koje su potrebne za njezinu potpunu provedbu. Za dodatne informacije o francuskim inicijativama za informiranje građana o pravima zajamčenima Poveljom, kao i za mjere povezane s promidžbom i provedbom prava utvrđenih u njezinu tekstu, snimka konferencije dostupna je na [ovoj poveznici](#).

II. Nacionalna savjetodavna komisija za ljudska prava (*Commission consultative nationale des droits de l'Homme*)

Nacionalna savjetodavna komisija za ljudska prava (CNCDH) francuska je nacionalna institucija za promicanje i zaštitu ljudskih prava osnovana 1947. Riječ je neovisnom upravnom tijelu (AAI), državnoj strukturi koja vladi i parlamentu daje neovisne savjete i prijedloge u području ljudskih prava, humanitarnog prava i djelovanja te poštovanja temeljnih jamstava danih građanima za ostvarivanje javnih sloboda. Sastoji se od 64 osobe i predstavnika organizacija civilnog društva te je odraz raznolikosti mišljenja francuske javnosti o pitanjima ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava. Jedna je od njezinih zadaća upozoravati javnost i informirati širu javnost. Sudjeluje i u obrazovanju i osposobljavanju u području poštovanja ljudskih prava.

CNCDH je 2018., u partnerstvu s Europskom agencijom za temeljna prava, izradio dvominutni videozapis u kojem je predstavljen alat:

[Dvije minute za razumijevanje Povelje o temeljnim pravima na YouTubeu](#)

[Dvije minute za razumijevanje Povelje Europske unije o temeljnim pravima na internetskim stranicama CNCDH-a.](#)

Treba napomenuti da će se Povelju uključiti na nove internetske stranice CNCDH-a pod „izvore”, s prozorom s opisom koji se može otvoriti i da CNCDH redovito na nju upućuje u svojim izvješćima i mišljenjima.

[1] Odluka 2019-183 od 24. listopada 2019. o odbijanju poslodavca da radnica privremeno prekine roditeljski dopust u korist roditeljskog dopusta.

[2] (Sud EU-a, 20. rujna 2007., predmet C-116/06 Kiiski protiv Tampereen Kaupunki; Sud EU-a, 3. vijeće, 13. veljače 2014., predmet C-512/11, YTN i C-513/11, DST; Sud EU-a, 1. vijeće, 8. svibnja 2019., br. C-486/18).

[3] Članak 19. stavak 2. Uredbe (EZ) br. 1371/2007 od 23. listopada 2007.

Posljednji put ažurirano: 20/04/2023

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.